

Pani Emma

NIE SOM STARÁ. SOM V NAJLEPŠÍCH ROKOCH.

Emma Tekelyová

IKAR

Pani Emma

Text © by Emma Tekelyová, 2026
Illustrations © by Katarína Holková, 2026
Slovak edition © IKAR, a.s., 2026
Cover design © by Michaela Bakytová, 2026

978-80-575-0989-9

Pani Emma

NIE SOM STARÁ. SOM V NAJLEPŠÍCH ROKOCH.

Emma Tekelyová

Predslov

Jedného dňa som zistila, že už nie som Emma.

Som pani Emma.

Nie dramaticky, nie tragicky – jednoducho sa to stalo. Ako keď ti po štyridsiatke prestanú chutiť lacné vína.

Povedala som si – to prežijem.

Veď už som prežila všeličo, čo by sa podľa fyziky, medicíny a ženského rozumu prežiť nedalo – prvé vrásky, prvé bifokálne okuliare, prvé pichnutie v kolene, kilá navyše, okrúhle jubileum aj tabletky na tlak.

Možno si povieť: „Presne takto to mám aj ja.“

A presne z týchto malých ženských „katastrof“ vznikla táto kniha. Nie ako návod, ale ako dôkaz, že na pribúdanie rokov sa dá elegantne vykašľať. Pokiaľ ich žijeme veselo.

A byť „pani“? To je vlastne celkom fajn.

Veď konečne sa už vieme zasmiať aj sami na sebe.

Veď uvidíš!

Raz sa Dalajlámu opýtali, čo ho na tomto svete prekvapuje najviac. Ľudská podstata, povedal. Pretože človek, aby zarobil peniaze, obetuje zdravie. Potom obetuje peniaze na prinavrátenie zdravia. A pritom sa tak veľmi zaoberá tým, čo bude, že sa neteší z toho, čo je. Žije, akoby nikdy nemal zomrieť, a potom zomrie, akoby nikdy nežil.

My dnes žijeme s podmienkou. Keď...

Keď zarobím.

Keď schudnem.

Keď si nájdem partnera.

Keď budem mať lepšiu prácu.

Druhá alternatíva je: Veď uvidíš, keď...

Strašíme sa.

A začala to určite moja svokra Betka.

Bola to skvelá žena. Celý život pracovala v legendárnom Obchodnom dome Dunaj. Šéfovala dámskemu oddeleniu, tak ako to vidíme v seriáli *Dunaj, k vašim službám*, o móde mala dokonalý prehľad, vďaka zákazníčkam tie najlepšie kontakty a v hlave ekonomickú univerzitu. Všetko si hneď vedela spočítať a vyhodnotiť. Plusy aj mínusy. Nikdy nehorekovala, nevzdychala, neľutovala sa, aj keď veľmi skoro ovdovela. Kým žila Dunajom, chodila každý deň do práce, bola štebotavá a veselá. Na dôchodku sa karta obrátila. Začala byť mrzutá. Nie našťvaná, nie ukrivdená, nie rozladená. Mrzutá. Začalo ju mrziť mnoho vecí.

Pamätám si presne, čo prvýkrát povedala.

Sedeli sme u nej doma na rodinnom obede, na vychýrenej kačici s lokšami, ja som mala krátke šaty. Vtedy sa ku mne nakloni-

la a s miernym úsmevom, ktorý bol na polceste medzi súcitom a dobrou radou starej ženy, a povedala:

– Aj teba začnú bolieť nohy. Mne začali kĺčové žily presne v tvojom veku...

Povedala som jej, že chodím na jogu, aby som bola fit, ale okamžite prišla odpoveď:

– No veď uvidíš, keď si nebudeš môcť ani čupnúť bez toho, aby ti niečo neprasklo v kolene alebo v krížoch.

Keď svokra odišla do dôchodku, nebolo to len o tom, že prestala chodiť do práce. Ona vstúpila do úplne nového života predpovedí.

Nezaoberali sa počasím, ale osudom. A najčastejšie mojím.

Predpoveď mala vždy konkrétnu tému a časový limit.

Bolesti nôh – do piatich rokov.

Priberanie – do siedmich rokov.

Vrásky – do desiatich rokov.

– Veď počkaj, najradšej budeš nosiť papuče, a keď sa nezmestíš do sukne, radšej sa nebudeš ani pozerat' do zrkadla... – nešetrila ma.

Na návštevu k nej som si vždy obliekla pekné šaty, niekedy aj s výstrihom alebo s holým chrbtom. Raz pristúpila ku mne zozadu a potichu povedala:

– Počkaj, keď sa ti rozhodia hormóny. Vyskúšaš dvadsať šiat a nijaké ti nepristanú, veď potom uvidíš. Aj ja som nosila takéto... kým som nezačala tučniť aj tam, kde netreba.

Svokra bola výborná hostiteľka.

Po skvelom obede u nej na stole vždy pristál koláč.

– Daj si! Čo držiš líniu? Neboj sa, veď aj tak rokmi priberieš.

Neboli to výčitky. Boli to prognózy či skôr dobre mienené varovania. A ja som začala tušiť, že raz sa naplnia.

Ako dievča som bývala v centre mesta pri Justičnom paláci.

Oproti nášmu domu parkoval krásny strieborný mercedes a každý deň doň nastúpila veľmi elegantná dáma. Na ušiach sa jej hompáľali veľké náušnice, na rukách žiarili zlaté náramky. Oči som na nej mohla nechať. Vidím ju ako dnes, mahagónovo zafarbené vlasy,

vysoké podpätky, kabelka, dokonca aj keď len doma na balkóne polievala muškáty, vždy mala na sebe pekné šaty a dokonale vytupovaný účes, ako sa to kedysi nosilo.

Na našej ulici bol módný salón, každý mesiac chodila na skúšku nových šiat. Viem to presne, lebo naša suseda tam pracovala ako krajčírka a vždy nám referovala, čo nové si zasa dala ušiť. Hovorila som si, keď budem veľká, budem ako táto žena, takto chcem vyzerieť, takáto chcem byť. Elegantná, šarmantná. Raz ráno som išla do školy a dáma odnaproti nastupovala do mercedesu. Sused pred domom leštil svojho trabanta, zazrel na ňu a škodoradostne utrúsil:

– Tej nepomôže ani mercedes! Tá je za zenitom!

Mala som desať rokov, nevedela som, čo je zenit, ale predstavovala som si ho ako oponu v divadle. Skončí sa potlesk, spadne opona, je koniec. Nechápala som, prečo to povedal. Myslela som si, že byť pekná žena, mať na sebe niečo veľmi vkusné, veľmi drahé, voziť sa v peknom aute, je najviac. Aj babka hovorila, že ak pekne žiješ, budeš pekne vyzerieť, lebo všetko sa ti odrazí v tvári. O zenite nespomenula nič. Slovo zenit sa stalo pre mňa záhadou.

V škole som sa učila množstvo vecí. Ako sa počíta objem valca. Ako sa skloňujú osobné zámená. Ako sa povie peračník po rusky aj po nemecky, že svetlo sa láme, Kukučín napísal *Dom v stráni*. Naučila som sa, že liči je plodina, nie nadávka, a že kvadratická rovnica má svoje diskriminanty, ale nikto mi nepovedal, že raz príde čas, keď sa budem báť zrkadla viac než písomky z matematiky. Učila som sa vybrané slová, štáty Ázie a Afriky, pravidlá volejbalu aj zloženie rastlinnej bunky. Ale nikto mi nevysvetlil, ako sa pozerieť na vlastnú tvár, keď sa z nej začne vytrácať mladosť.

Pamätám si, ako som si v siedmej triede písala ťahák na biológiu. Bola tam veta: „Koža je najväčší ľudský orgán,“ prišlo mi to smiešne. Dnes si ráno prezerám svoje predlaktia a vravím si: Áno, koža je veľká, a akoby jej rokmi pribúdalo.

Pýtam sa, kto bol vtedy minister školstva?

Toto prečo nás v škole neučili?

Kto je za tieto škody zodpovedný? Hm?

Nikto nám nepovedal, že raz sa zobudíme a nebude nám ľúto, že sme nedostali jednotku z dejepisu, ale to, že nám v autobuse niekto uvoľnil miesto. A namiesto toho, aby sme to brali ako prejav úcty, zarazíme sa. Lebo nikto nás nenaučil, ako nestratiť humor, keď strácame roky, energiu, okuliare, a ako sa zatvárať, keď o nás niekto povie: „Tá staršia pani...“

Ako nebyť naštvaný.

Ako nezávidieť mladosti.

Ako...?

Tie dni, ktoré predpovedala moja svokra, sú tu.

Nepripadám si ani mladá, ale ani nad hrobom.

Pýtam sa, som za zenitom?

Všetci sú ticho.

Nikto neodpovedá.

Iba svokra by povedala: Všetko je tak, ako som ti hovorila.

Predhrobový vek

Sme štyri. Dohromady máme dvestosedemdesiattri rokov. Poznáme sa z čias, keď som publikovala v časopise pre ženy a každý týždeň chodila na redakčné porady. Teraz sa stretávame každý prvý pondelok v mesiaci a rozoberáme, čo je IN s mnohými podtémami. Občas sa k nám zo zvedavosti pripojí aj grafička Vierka, i keď ona zatiaľ všetko rieši dobrým sexom. Čím sme staršie, tým je na svete viac možností, na prstoch rúk nespočítaš, čo všetko sa dá. Čo sa dá robiť. So svojimi vlasmi, s telom, zubami, pokožkou, postavou, tvárou, rukami, nechtami. So sebou. Vlastne, keď sa na to pozriem lepšie, ten pokrok na všetkých frontoch nám praje. Preto v našom malom kolektíve preberáme, čo a ako funguje, koľko to stojí, či sa to oplatí, či je to účinné a kedy je ten správny čas. Samozrejme, mám na mysli všetko, aj estetické zákroky. Ak by nás počul nejaký remeselník, bol by presvedčený, že mu kafreme do remesla, lebo v debate lietajú termíny ako vyhladiť, zbrúsiť, zjemniť, zväčšiť, zmenšiť, pritiahnuť, odrezať, napumpovať. Keby žila moja babka, povedala by: Dievča, ty nemáš čo iné na robote? Ošúp zemiaky! A ja by som jej povedala: Babi, „robiť niečo so sebou“ je IN. Haha.

Tento pondelok sme sa jednohlasne zhodli, že na invazívnu renováciu ešte nedozrel čas a naše pondelkové beauty okienko sme zakončili s resumé, že sa budeme radšej neinvazívne natierať krémami. Veď ísť pod nôž v našom veku je absolútne riziko. Čo ak sa už nezobudíš?

A vtedy Vierka (ktorá roky používa len AB mandľový krém) vyrukovala s otázkou:

– Dievčatá! Máte už hrobové miesto?

Lebo nie hladká tvár a pevné telo nás majú trápiť, ale to, či budeme mať kde spočinúť po skonaní. Vraj sa nedá spoľahnúť, že deti budú riešiť svojich drahých zosnulých rodičov, ony totiž na nič nemajú čas. Vybavili sme ich do života vzdelaním, nehnuteľnosťami, autami, ale je sebecké čakať za to vďačnosť.

– Treba vážne premýšľať o mieste posledného odpočinku, – nástojčivo povedala Vierka.

– Nie je to nejako privčias? – ohradila som sa.

– Smrtonosné myšlienky treba odháňať, ako sa len dá, – pridali sa ostatné.

– Ja potrebujem zmeniť strih vlasov, nie sa zaoberať životom po smrti, – povedala Táňa.

– Tak kedy? Kedy je čas? – vrátila sa k téme Vierka.

– Minulý týždeň som bola na pohrebe a všimla som si, že miesta na cintoríne sa míňajú. Také tie pekné, dostupné, pri uličke s výhľadom. Dobré miesta sú úzky profil, – povedala s obavami v hlase.

– Možno tie lepšie sú za príplatky ako miesta v lietadle, – zasmiala sa Táňa.

– Kto dnes chce hovoriť o smrti? Veď sme iba nedávno začali druhý život, – namietala Eva.

– Moja suseda si k päťdesiatke darovala výplne do líc a jej muž si kúpil motorku, – oponovala som Vierke.

– Veď preto sa pýtam, kedy je ten správny čas? O rok už nebude voľné miesto ani v treťom rade vzadu pri tom smreku, z ktorého sa sype ihličie rovno na mramorovú dosku, – nástojila Vierka.

– Nestraš! Práve som si dala vybieliť zuby, – vycerila chrup Naďa.

– Moji starí rodičia si hrob kúpili v päťdesiatke, v tom veku si vraj človek už nekupuje kredenc, posteľ ani skriňu. Patrí sa myslieť na to posledné, ísť do zeme s poriadkom. Nech deti nemajú starosti, – povedala so slzou v oku Vierka.

Tá slza mi pripomenula pani Vierku z televíznej učtárne, čo tiež myslela na všetko, na všetko – okrem zdravého rozumu. Vlastne,

volala sa Veronika, lenže raz vyhlásila, že „verí na cesty Božie“ – a odvtedy jej to ostalo. Pani Vierka mala asi päťdesiat, keď sa dozvedela, že jej náhle zomrela spolužiačka zo strednej (a hoci sa neznášali, správa ňou zamávala). Rozhodla sa, že je čas upratať si život.

– Darujem deťom chatu. Už nevládzem s tou trávou, – horekovala. Napísala list deťom. Pochopili to s tou chatou. Ani oni nemali čas kosiť záhradu.

Potom nasledoval byt. Prestahovala sa do garsónky a kúpila si miesto na cintoríne, čo keby.

– Aby ste sa po mojej smrti nehádali, – povedala deťom a podelila ich.

Syn dostal byt. Dcéra dostala chatu. Vnučka dostala zlatý prsteň po babičke.

Syn tvrdil, že chatka má vyššiu hodnotu, lebo je tam bazén.

Dcéra vravela, že byt má terasu a samostatné kúrenie, a to sa ráta k cene.

Behom týždňa si všetci dali blokácie na Facebooku.

A pani Viera mala, čo chcela. Hrobové miesto, veci na poriadku, fóbiu z Dušičiek, rozhádané deti a vnučku, ktorá plakala, prečo sa nesmie ísť hrať k starkej.

Keď som túto príhodu vyrozprávala Eve, Táni a Nadi, zhodli sme sa, že hrob nekupujeme.

A dlho ani nebudeme. Pretože život má vždy prednosť.

A potom, keď to príde, necháme sa radšej rozptýliť.

– Hlavne niekde spolu. Nech sme nablízku. Aby sme mohli ďalej hodnotiť tie, čo prídu po nás, – povedala Eva.

A tým sme pondelkovú poradu uzavreli.

Terapia prežitia

Niektoré motivačné knihy tvrdia, že po šesťdesiatke sa žena upokojí. Realita je, samozrejme, iná. Po šesťdesiatke sa žena iba oslobodí. A keď sa žena oslobodí, začne hovoriť nahlas to, čo si celý život len myslela. A keď začne hovoriť nahlas, začne aj kritizovať, rozčuľovať sa, nadávať a frflať. Konečne vypustí paru.

Najlepšie to vedela naša televízna bufetárka Giza. Tridsať rokov predávala kávu, rožky, chlebičky a šponovala nervy všetkým, čo sa hladní a smädní motali po televízii. Moderátori, kameramani, hviezdičky, hviezdičky v procese kariéry, hviezdičky v procese zhasínania, námestníci, redaktori, maskérky – všetci prešli cez jej pult. A všetci počuli komentáre, ktoré by radšej nepočuli.

Gizela sa narodila v roku, keď sa ešte nosili trvalé, pančuchy sa opravovali ihlou a niťou a ženy nemali v kabelke mobily, len cyklámenový rúž, vreckovku pre všetky prípady a viac zodpovednosti. Tvrdila, že má 50 „plus DPH“. A práve tá DPH bolo to, čo ju najviac rozčuľovalo.

Do televízie sa dostala náhodou. Pôvodne pracovala v závodnej jedálni národného podniku, kde sa naučila, že ľudia sú najúprimnejší, keď sú hladní a najviac pravdy sa povie pri výdaji polievky. Keď závodnú jedáleň zatvorili pre deratizáciu, kamarátka ju doťahla do televízie.

– Poď, Gizi, neboj, tu sú ľudia rovnakí, len majú na tvári mejkap. A mala pravdu.

Gizela povýšila. Stala sa oficiálnou šéfkou Zeleného bufetu a ten bol v televízii najväčší. Za tridsať rokov v tomto bufete prežila tri generácie moderátorov, štyri generácie asistentiek a desať riaditeľov, ktorí si mysleli, že sú nenahraditeľní. Všetci odišli. Gizela ostala.

Jej úsmev bol vzácny úkaz, ale keď sa objavil, mal cenu najsledovanejšieho programu v hlavnom vysielacom čase. A vlasy detto. Taký odtieň, čo sa jej podaril na hlave, neexistoval v prírode, len v drogérii a vždy s neistým výsledkom. Zakaždým tvrdila, že je to „farba odhodlania“, ktorá jej pomáha prežiť to, čo sa prežiť nedá. Gizela mávala náladu, ktorá by sa dala opísať ako „stabilne podráždená“. Jej životné motto znelo: Nerozčuľujem sa preto, že som staršia. Rozčuľujem sa preto, lebo už viem, ako by to malo byť – a stále to tak nie je. A za tým našťavaným výrazom skrývala citlivé srdce a výkonný skener. Z výrazu tváre pri pulte vedela odhadnúť, kto má zlý deň, kto klame, kto sa rozvádza, kto má novú lásku, kto má novú plastikú, kto má novú výhovorku a komu skončila pracovná zmluva.

Mužov mala dvoch. Prvého si vzala z lásky, druhého z rozumu. Ani jeden nebol dobrý nápad. Odkedy zostala sama, tvrdila, že je to najstabilnejší vzťah. Aj tak nebola spokojná. Frflala na všetko. Na počasie, na ceny, na mladých, na starých, na televízne hviezdy, na techniku, na svoje kolená, na svoje deti. Frflanie bolo pre ňu spôsobom, ako si udržať kontrolu nad svetom.

– Pozrite sa na nich, – kývla bradou smerom k dvom mladým redaktorkám, ktoré popíjali kapučíno bez peny, bez cukru, bez radosti.

– Keď som mala ich roky, pila som zalievanú kávu, ktorá by dnes neprešla ani ako nelegálna droga. Ale bola som po nej ako raketa. Ony cuckajú bielu kávu a sú stále unavené.

Potom spustila, že mladí nevedia, čo je to normálne jedlo, normálna práca, normálne problémy.

– Oni sa hneď rozčúlia, keď im mešká taxík. Ja som sa rozčúľila, keď mi meškala výplatná páska.

Raz sa Gizela chytila s herečkou v bufete. V ten deň mala náladu, ktorú sama nazývala „predbúrková“. Nie zlú, len takú, pri ktorej je lepšie neprovokovať. A práve vtedy sa do bufetu dovalila televízna postava, ktorá hrala v seriáli už tak dlho, že mala viac životov než

mačka a viac milencov než všetky maskérky dokopy. Herečka sa postavila pred pult, prehodila si teatrálné vlasy a povedala:

– Prosím si kávu bez kofeínu... a bez cukru ...

Gizela sa na ňu pozrela ponad okuliare.

– Čiže teplú vodu?

Herečka sa urazene nadýchlá.

– Latté. Ale zdravé.

– Zdravé latté, – zopakovala Gizela pomaly, akoby si overovala, či naozaj dobre počula.

Herečka prevrátila oči.

– Viete, ja si na rozdiel od vás musím dávať pozor. Kamera pridáva desať kíľ.

Pri pulte to zašumelo.

Kameraman, ktorý jedol rožok so salámou, sa takmer zadusil.

Herečka sa narovnala, nahodila výraz „ja som hviezda“ a povedala:

– Viete, kto som?

Gizela sa usmiala tým svojím nebezpečne pokojno-ironickým úsmevom.

– Samozrejme, že viem. Ste tá, čo hrá v seriáli tú, čo stále kričí. A teraz to hráte aj tu!

– To si vyprosím!

– A ja som bufetárka! A rozdiel je v tom, že ja nemusím nič predstierať! – odvetila Gizela.

Nastalo ticho.

Také to ticho, keď niekto povie pravdu, ktorú všetci cítili, ale nikto si ju netrufol vysloviť nahlas. Herečka sa napokon rozhodla pre ústup.

– Tak mi teda dajte... čaj, – povedala.

– Aký? Upokojujúci?

Gizela zaliala čaj vriacou vodou, položila šálku na pult a povedala:

– Tento je naozaj silný. Volá sa Drž sa pri zemi.

Kameraman nevydržal a rozosmial sa.

Herečka si vzala čaj, bez slova zaplatila a odišla.

– Niektorí ľudia nepotrebujú latté. Potrebujú realitu. Vzdychajú, aký „majú ťažký deň“, a ja mám ťažký deň už tridsať rokov. A nevzdychám, – Gizela si upravila zásteru a handrou spokojne poutierala pult.

Historka „lattée“ sa v televízii stala legendárnou a Gizela tiež.

Seriálová herečka vymenila Zelený bufet za bufet pred spravodajským centrom, aby sa s Gizelou viac nestretla.

Ale keď sa po chodbách televízie začali motať politici, ministri a poslanci, Gizela zavetrila novú šancu:

– No výborne! Ešte mi tu chýbali ľudia, ktorí hovoria veľa, nič nepovedia a jedia za štátne.

Raz prišiel poslanec, čo sa snažil pôsobiť ľudovo, až to bolelo.

– Dobrý deň, pani zlatá, ja som len obyčajný človek, niečo rýchle si dám, párky...

Gizela sa naňho pozrela ponad okuliare.

– To hovoríte mne? Ja som tu jediný obyčajný človek!

– A nesnažte sa byť sympatický. To je, ako keď ja skúšam jogu. Neni to prirodzené, – dodala.

Niektorí politici si mysleli, že ich všetci poznajú a tých si podávala najviac.

– Nebojte sa, tu v bufete sme si všetci rovní. Dokonca aj tí, čo si myslia, že nie. V tejto budove je toľko nafúkaných hláv, že keby som im to občas nepripomenula, museli by sme volať hasičov, – konštatovala.

– Vo verejnoprávnej televízii je to služba verejnosti.

Keď Giza urobila poslednú inventúru a zavrela bufet, odišla do dôchodku.

Ktosi ho po nej prevzal, vynovil, vymaľoval, ale už to nebolo ono. Pretože v tom televíznom svete, kde je všetko uhladené, nalíčené a preleštené, chýbala žena, ktorá hovorila veci tak, ako sú.

Nenosíš to, predaj to!

Môj muž hromadí veci v garáži, vraj možno sa zídu. Ja veci nehromadím, ale odkladám v šatníku. Neviem ich vyhodiť, ani keď kontajner charity na rohu ulice spína ruky a prosí o nejaký balíček. Možno ich ešte vynosím, ešte do nich schudnem, ešte sa vrátia do módy, veď sú zachované. Džínsy, blúzka s volánom, bodkované šaty z roku 2000, čipkovaný topík... A som v tom nevinne. Málokto žena si to uvedomuje, ale ročné obdobia sú ženského rodu (okrem leta). Jar, jeseň a zima. Tieto tri ženské nás úkolujú vyzeráť tak, potom onak a zasa inak, potom naopak, meniť farby, dĺžky, strihy, štýly aj názory, lebo... medveď. A to sú potom tie naše preplnené šatníky!!! A pocit viny.

V zimnom kabáte, zabalená v troch vrstvách, nie je ľahké byť sexi, preto tieto výkonné manažérky majú dlhé porady, pripravujú projekty, zostavujú koncepcie, prognózy, kolor plány, a ak sa náhodou ocitnú v úzkych (lebo všetko tu už BOLO!), vypustia do sveta hlášku – osobný štýl je najviac. Buď sama sebou!

Kde sú tie časy, keď sme mali poloprázdne skrine a snívali o jedinom módnom kúsku z časopisu Burda. Nechceli sme vyzeráť sexi. Chceli sme vyzeráť módne. V teniskách a teplákoch sme prešli maximálne zo šatne do telocvične a späť, pretože tepláková kultúra bola hanbou dovlečenou od našich susedov. Šifónové šaty sa ani jedna neodvážila obliecť s koženou bundou. Čiapku narazenú do čela nosili iba päťročné deti a šiltovku iba turisti. A čižmy sa obúvali do snehu, nie na večierky. Kam sa, dopekla, podeli tie zlaté časy, keď sme chodili nakupovať do Remeselníckych potrieb, nie do značkových obchodov. Kde sú tie časy starého dobrého Rempa, kde sme objavili lemovku alebo zips – a občas celý kus látky,

čo tam ostal zo zrušenej zásielky na Západ. A keď prišla filcovina, stáli sme hodinu v rade ako na banány. Raz sme sa dokonca pobili o posledný meter rifľoviny s istou paňou, ktorá tvrdila, že má preukaz ZŤP. Mama napokon ustúpila invalidnej žene, lebo tá rifľovina nebola taká kvalitná ako z Tuzexu. Kde sú tie časy, keď sa módne kreácie vyrábali doma v kuchyni?

V našej rodine bola šampiónkou teta Emilka.

Bola to sesternica mojej mamy z tretieho kolena, krajčírka, čo nikdy nechodila v tom, čo si kúpila, ale v tom, čo si ušila z niečoho iného. Bola to žena, ktorá dokázala zo starej záclony urobiť letné šaty a z háčkovaného obrusu sviatočný golierik. Pamätám si, ako si raz kúpila obrovský čierny kabát na zimu. Po dvoch rokoch bol z neho krátky kabátik. Dokonca aj gombíky zachránila a prešila ich na nový sveter, ktorý si uplietla z nepodareného pulóvra. Všetko u nej v skrini malo druhý, tretí a občas aj štvrtý život. A tak som si aj ja podľa vzoru tety Emilky z maminých šiat ušila svoju prvú minisukňu, látku na závesy som použila na sako, z podšívky som vyrobila nakrčenú plisovanú sukňu, aká je dnes každom obchode. A hlavne, pamätám si na to nevýslovné šťastie, ktoré som prežívala, keď som si tie výtvary špendlila, skúšala a obliekala. Móda bola viac než šaty, intenzívny pocit nadpozemského šťastia.

Hovorím o tom preto, lebo minulý týždeň som na televíznej obrazovke uvidela niečo, čo ma vrátilo v čase. Ako keď prudko zabrzdiš na červenej.

Reklama.

Mladá dievčina vyberá z lepenkovej škatule šaty, ktoré jej prišli poštou. Pokrčené ich dáva na vešiak s výrazom: Nič krajšie som v skrini ešte nemala. Usmieva sa presne tak euforicky ako kedysi ja. A pritom hovorí:

– Dajme veciam druhú šancu. Nenosíš to, predaj to! Stiahni si aplikáciu. Vinted!

Oblial ma studený pot.

Čo to má byť?

Haló!!!

Domáce blšáky, výmena oblečenia, recyklovanie, secondhandy, oblečenie z druhej ruky, to tu už bolo! Keď tu nič nebolo.

Mala som sedem rokov, v schránke som našla lístok na poštu s oznámením, že nám prišiel balík. Ukázala som ho mame:

– Od koho je?

Mama povedala, že nevie, že sa na pošte zastaví cestou z práce. Hodiny do popoludnia sa vliekli, konečne sa objavila doma s balíkom v ruke a mne sa rozbúchalo srdce. Bol veľký, bol ťažký. Bol z Ameriky.

Z Ameriky!!!

Mať niekoho na Západe bolo zakázané. Dostať balík zo Západu bolo možno aj trestné. A z Ameriky dvojnásobne.

– Počkáme na otca, – zavelila mama s obavami a postavila balík na jedálenský stôl.

Stál tam hrdo ako pomník.

Chodili sme okolo neho po špičkách, nesmeli sme sa ho dotknúť a ja som si predstavovala, čo úžasné v ňom asi bude. Veď z Ameriky!

Na ten večer nezabudnem.

Otec prišiel z práce.

Najskôr sa navečeral.

Potom si pripravil nožík, nožnice, nasadil okuliare.

Podišiel k balíku, poobzeral si ho zo všetkých strán, opatrne navrchu rozrezal pásku, roztrhol papier na bokoch a otvoril ho.

Navrchu ležal list. Od nejakej Anne Schweizar (od tety Anky pôvodom z Kysúc), ktorá si na staré kolená spomenula, že má na Slovensku rodinu, a tak poslala deťom niečo na zimu, aby nepomrzli. Zvlhli nám všetkým oči.

Mame dojatím vypadla slza.

Potom pomaly, láskyplne vyťahovala zo škatule kusy detského oblečenia.

Nevkusného. Amerického. Obnoseného.